

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
ФАКУЛЬТЕТ ТЕХНОГЕННО-ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ
КАФЕДРА ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА ТЕХНОГЕННО-ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«КУЛЬТУРА БЕЗПЕКИ»

загальний обов'язковий освітній компонент
за освітньо-професійною програмою «Туризм»
підготовки за першим (бакалаврським) рівнем
вищої освіти
у галузі знань 24 «Сфера обслуговування»
за спеціальністю 242 «Туризм»
мова навчання – українська

Рекомендовано кафедрою охорони
праці техногенно-екологічної безпеки
на 2021- 2022 навчальний рік.
Протокол від «26» серпня 2021 року № 1

Силабус розроблений відповідно до Робочої програми навчальної
дисципліни «Культура безпеки»

2021 рік

Загальна інформація про дисципліну

Анотація дисципліни

Поняття "Культура безпеки" вперше з'явилося у 1986 році в процесі аналізу причин і наслідків Чорнобильської аварії, проведеного Міжнародним агентством з атомної енергії. Було визнано, що саме відсутність культури безпеки стала однією з причин трагедії. На сьогодні склалося розуміння того, що категорія «культура безпеки» повинна бути застосована не тільки до персоналу потенційно небезпечних об'єктів, але і до кожної людини окремо та суспільства в цілому. ..

Дисципліна " Культура безпеки " передбачає вивчення загальних питань безпеки життєдіяльності з урахуванням особливостей підготовки бакалаврів за та майбутньої професійної діяльності випускників відповідно до освітньо-професійної програми - туризм. В освітньо-професійній програмі дисципліна "Культура безпеки" відноситься до обов'язкових загальних компонент і є актуальною для підготовки бакалавра за спеціальністю 242 «Туризм». Дисципліна спрямована на оволодіння здобувачами вищої освіти системою знань, способів діяльності, цінностей, норм, правил безпеки, основна функція яких – формування і розвиток готовності до профілактики та мінімізації шкідливих та небезпечних чинників навколишнього середовища і забезпечення в ньому особистої та колективної безпеки.

Передбачається розвиток у здобувачів вищої освіти логічного мислення, уміння встановлювати причинно-наслідкові зв'язки дисципліни із повсякденним життям; формування світогляду, що базується на аксіологічних пріоритетах культури безпеки.

Інформація про науково-педагогічного(них) працівника(ів)

Загальна інформація	Малько Олександр Дмитрович, старший викладач кафедри охорони праці та техногенно-екологічної безпеки, факультету техногенно-екологічної безпеки, кандидат військових наук, доцент.
Контактна інформація	м. Харків, вул. Чернишевська, 94, кабінет № 304. Телефон (робочий) – (057)707-34-46.
E-mail	malko_ad@ukr.net
Наукові інтереси*	Прогнозування та оцінка техногенної безпеки. Імплементация міжнародних стандартів у сферу охорони праці
Професійні здібності*	Професійні знання, досягнення практичного змісту у сфері наукових інтересів, значний досвід викладацької діяльності.
Наукова діяльність за освітнім компонентом	Зроблено 5 доповідей на наукових конференціях, опублікована 1 стаття

Час та місце проведення занять з дисципліни

Аудиторні заняття з навчальної дисципліни проводяться згідно затвердженого розкладу. Електронний варіант розкладу розміщується на сайті Університету (<http://rozklad.nuczu.edu.ua/timeTable/group>).

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру

щочетверга з 15.00 до 16.00 у кабінеті № 304. У разі необхідності час додаткової консультації здобувача вищої освіти погоджується окремо

Мета вивчення дисципліни: формування у майбутніх фахівців необхідного рівня знань та умінь з правових й організаційних питань охорони праці, а також активної життєвої позиції щодо практичної реалізації принципу пріоритетності охорони життя та здоров'я працівників відносно результатів трудової діяльності; формування відповідальності за особисту і колективну безпеку та усвідомлення необхідності обов'язкового виконання в повному обсязі всіх заходів гарантування безпеки праці на робочих місцях.

В освітньо-професійній програмі дисципліна займає важливе місце для формування інтегральних і загальних компетентностей у сфері туристичної діяльності і є однією із дисциплін, яка безпосередньо спрямована на оволодіння здобувачами практичними вміннями, що базуються на широко аспектному підході до забезпечення нормативно-правової, організаційно-розпорядчої діяльності у сфері туризму.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма здобуття освіти	
	очна (денна)	заочна (дистанційна)
Статус дисципліни	обов'язкова загальна компонента	обов'язкова загальна компонента
Рік підготовки	2	2
Семестр	3	3
Обсяг дисципліни:		
- в кредитах ЄКТС	3	3
- кількість модулів	2	2
- загальна кількість годин	90	90
Розподіл часу за навчальним планом:		
- лекції (годин)	12	6
- практичні заняття (годин)	10	2
- семінарські заняття (годин)	8	
- лабораторні заняття (годин)		
- курсовий проект (робота) (годин)		
- інші види занять (годин)		
- самостійна робота (годин)	60	84
- індивідуальні завдання (реферат*) (годин)		
- підсумковий контроль	диференційований залік	диференційований залік

*реферати готуються на семінарські і практичні заняття і окремий час на їх підготовку не виділяється.

Передумови для вивчення дисципліни

Українська мова (за професійним спрямуванням), філософія, історія та культура України, історія економічних вчень, психологія, правознавство,

екологія, краєзнавство, країнознавство та географія туризму, інформаційні системи та технології в туристичній галузі, туризму, підготовка з надання домедичної допомоги.

Раніше здобуті результати навчання:

ПР02. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці основні положення туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів.

ПР21. Приймати обґрунтовані рішення та нести відповідальність за результати своєї професійної діяльності.

ПР22. Професійно виконувати завдання в невизначених та екстремальних ситуаціях

Результати навчання та компетентності з дисципліни

Відповідно до освітньої програми - туризм, вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити:

- досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання

Програмні результати навчання	ПР
Виявляти проблемні ситуації і пропонувати шляхи їх розв'язання.	ПР20
Приймати обґрунтовані рішення та нести відповідальність за результати своєї професійної діяльності.	ПР21
Дисциплінарні результати навчання	ДР
Виявляти характер основних небезпек та вплив їх чинників навколишньому середовищі, сценарії можливого їх розвитку можливий їх вплив на життя і здоров'я людини.	ДР01
Визначати методи мінімізації впливу шкідливих і небезпечних чинників навколишнього середовища на життя і здоров'я людини і способи забезпечення в ньому особистої та колективної безпеки.	ДР02

- формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

Програмні компетентності (загальні та професійні)	ЗК, ПК
Прагнення до збереження навколишнього середовища.	К05
Очікувані компетентності з дисципліни	ОК
Здатність приймати рішення в межах своїх повноважень щодо прогнозування ризику виникнення та розвитку небезпек та надзвичайних ситуацій, особистого захисту та захисту персонал матеріальних та культурних цінностей в умовах їх виникнення	ОК01
Здатність визначити коло своїх обов'язків за напрямом професійної діяльності з урахуванням завдань забезпечення особистої колективної безпеки.	ОК02

Програма навчальної дисципліни

Теми навчальної дисципліни:

МОДУЛЬ 1. ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ КУЛЬТУРИ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

Тема 1.1. Загальні засади культури безпеки життєдіяльності.

Мета і завдання культури безпеки життєдіяльності, як складової культури безпеки. Правові і наукові засади безпеки життєдіяльності. Безпека життєдіяльності, як галузь знань і навчальна дисципліна: основні поняття та визначення. Аксиоми безпеки життєдіяльності. Безпека в галузі туризму. Небезпеки, їх види та властивості. Небезпеки у сфері туристичної діяльності. Методичні підходи до оцінки небезпек. Ризик, як оцінка небезпек. Модель взаємодії людини з навколишнім середовищем. Людина, як головний елемент системи «людина – навколишнє середовище». Загальна характеристика техногенного, природного та соціально-політичного середовищ мешкання людини.

Тема 1.2. Фактори небезпек у навколишньому середовищі та наслідки їх впливу на життєдіяльність людини.

Фактори небезпек у навколишньому середовищі та їх класифікація. Загальна характеристика впливу фізичних факторів небезпек. Характеристика впливу хімічних, біологічних, психологічних факторів небезпек у навколишньому середовищі. Фактори небезпек у туристичній сфері.

МОДУЛЬ 2. НЕБЕЗПЕКИ У НАВКОЛИШНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ ТА ОСНОВНІ ЗАХОДИ ЗАХИСТУ ВІД ЇХ ВПЛИВУ

Тема 2.1 Небезпеки у навколишньому середовищі та основні заходи захисту від їх впливу.

Види та загальні властивості природних небезпек. Фактори ураження природних небезпек. Характеристика основних видів природних небезпек та їх впливу на життєдіяльність людини. Регіональний комплекс природних небезпек та основні заходи захисту від їх впливу.

Техногенні небезпеки: їх види, джерела, наслідки та передумови виникнення. Фактори ураження техногенних небезпек. Аварії та їх класифікація. Характеристика аварій. Дорожньо-транспортні пригоди та їх наслідки. Нещасні випадки в техногенному середовищі. Заходи захисту від техногенних небезпек.

Соціально-політичні небезпеки: їх види та джерела. Загальна характеристика впливу на людину видів соціально-політичних небезпек. Тероризм, його характерні риси, схожість та відміни з диверсійними діями. Правила поведінки в умовах загрози і скоєння терористичного акту. Основні види небезпек у туристичній діяльності.

Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять:

Назви модулів і тем	Заочна (дистанційна) форма				
	Кількість годин				
	у тому числі				
	усь ого	лек ції	практ. (семінар.)	самост. робота	модульна контроль

			заняття		на робота
4 - й семестр					
Модуль 1 Загальні засади культури безпеки життєдіяльності					
Тема 1.1 Загальні засади культури безпеки життєдіяльності	30	2		28	
Тема 1.2 Фактори небезпек у навколишньому середовищі та наслідки їх впливу на життєдіяльність людини.	12			12	
Разом за модулем 1	42			40	
4 - й семестр					
Модуль 2 Небезпеки у навколишньому середовищі та основні заходи захисту від їх впливу					
Тема 2.1 Небезпеки у навколишньому середовищі та основні заходи захисту від їх впливу	48	2	2	44	
Разом за модулем 2	48	2	2	44	
Разом	90	4	2	84	

Теми практичних занять

№з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Правила поведінки в умовах загрози і скоєння терористичного акту.	2
	Разом	2

Орієнтовна тематика індивідуальних завдань (рефератів)

1. Загальні засади та аксіоми безпеки життєдіяльності.
2. Небезпеки у навколишньому середовищі та їх загальна характеристика
3. Фактори небезпек у навколишньому середовищі та наслідки їх впливу на життєдіяльність людини
4. Система «людина – навколишнє середовище» та її складові.
5. Людина як головний елемент системи «людина – навколишнє середовище»
6. Ризик і його види. Методи визначення ризику.
7. Регіональний комплекс природних загроз та їх вплив на життєдіяльність населення.
8. Комплекс заходів із запобігання та організація дій щодо усунення негативних наслідків небезпек природного характеру.
9. Основні види техногенних небезпек у навколишньому середовищі та їх характеристика.
10. Вплив факторів техногенних небезпек на середовище мешкання людини та основні заходи захисту від їх вплив
11. Вплив факторів соціально-політичних небезпек на життєдіяльність людини
12. Правила поведінки умовах загрози і скоєння терористичного акту

Оцінювання освітніх досягнень здобувачів вищої освіти

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: залік; стандартизовані тести; презентації результатів виконаних завдань; реферати.

Оцінювання рівня освітніх досягнень здобувачів за освітніми компонентами, здійснюється за 100-бальною шкалою, що використовується в НУЦЗ України з переведенням в оцінку за рейтинговою шкалою - ЄКТС та в 4-бальну шкалу.

Таблиця відповідності результатів оцінювання знань з навчальної дисципліни за різними шкалами

За 100-бальною шкалою, що використовується в НУЦЗ України	За рейтинговою шкалою (ЄКТС)	За 4-бальною шкалою
90–100	A	відмінно
80–89	B	добре
65–79	C	
55–64	D	задовільно
50–54	E	
35–49	FX	незадовільно
0–34	F	

Критерії оцінювання

Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль проводиться:

у формі відповіді на заняттях, фронтального та індивідуального опитування, перевірки домашніх контрольних завдань

Підсумковий контроль проводиться у формі диференційованого заліку.

Розподіл та накопичення балів, які отримують здобувачі, за видами навчальних занять та контрольними заходами з дисципліни

Види навчальних занять	Кількість навчальних занять	Максимальний бал за вид навчального заняття	Сумарна максимальна кількість балів за видами навчальних занять
I. Поточний контроль			
Модуль 1	лекції	1	10
Разом за модуль 1			10
Модуль 2	лекції	1	10
	практичні заняття	1	10
	контрольна робота	1	20

Разом за модуль 2	30
Разом за поточний контроль	50
II. Індивідуальні завдання (реферат, участь у наукових конференціях, олімпіадах, виконання досліджень, підготовку наукових публікацій тощо.)	20
III. Підсумковий контроль – диференційований залік	30
Разом за всі види навчальних занять та контрольні заходи	100

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на практичному занятті:

- ступінь володіння навчальним матеріалом;
- самостійне та аргументоване застосування теоретичних положень для вирішення практичних завдань;
- правильність вирішення практичних і тестових завдань.

Індивідуальні завдання (контрольна робота).

Критерії оцінювання індивідуальних завдань:

- вміння чітко і повно викласти результати виконання контрольної роботи;
- степінь і повнота використання інформаційної і нормативно-правової бази;
- повнота, глибина і обґрунтованість розкриття питань контрольної роботи;
- обґрунтованість висновків

Підсумковий контроль.

Критерії оцінювання знань здобувачів на диференційованому заліку:

- повнота та ґрунтовність засвоєння тем робочої програми навчальної дисципліни;
- вміння вільно та самостійно викласти зміст питань, які виносяться для підготовки до диференційованого заліку, розуміння їх значення для своєї професійної підготовки;

Перелік теоретичних питань для підготовки до диференційованого заліку:

1. Культура безпеки, як елемент загальної культури.
2. Мета і завдання культури безпеки життєдіяльності, як складової культури безпеки.
3. Аксиоми безпеки життєдіяльності.
4. Безпека життєдіяльності: основні поняття та визначення.
5. Небезпеки: їх види та загальні властивості.
6. Загальні причини зростання рівня небезпек у сучасному світі.
7. Ризик як фактор потенційної небезпеки.
8. Методи оцінки ризику.
9. Ризик-орієнтований підхід до оцінки небезпек.
10. Концепція прийнятного ризику.

11. Матричний метод оцінки ризику.
12. Модель взаємодії людини з навколишнім середовищем.
13. Людина як головний елемент системи «людина – навколишнє - середовище».
14. Характеристика техногенного, природного та соціально-політичного середовищ мешкання людини.
15. Фактори небезпек у навколишньому середовищі, їх види та наслідки впливу на життєдіяльність людини.
16. Природні небезпеки.
17. Біологічні фактори небезпеки.
18. Стихійні лиха, які завдають шкоди сільському господарству.
19. Правила поведінки людей при небезпеках природного характеру.
20. Регіональний комплекс природних загроз (на прикладі регіону проживання).
21. Техногенні небезпеки: їх види та джерела виникнення.
22. Фактори ураження техногенних небезпек.
23. Аварії та їх класифікація.
24. Дорожньо-транспортні пригоди та їх наслідки.
25. Нещасні випадки в техногенному середовищі.
26. Соціально-політичні небезпеки.
27. Соціальні фактори небезпеки.
28. Шкідливі звички (наркоманія, алкоголізм, тютюнопаління).
29. Соціальні хвороби (СНІД, туберкульоз, венеричні захворювання).
30. Злочинність як соціальна проблема.
31. Гендерна рівність: культурна революція чи соціальна небезпека?
32. Суїцид та типологія суїцидальної поведінки.
33. Комбіновані небезпеки.
34. Небезпеки в умовах урбанізації.
35. Соціально-політичні небезпеки: їх види та джерела.
36. Загальна характеристика впливу на людину видів соціально-політичних небезпек.
37. Прояви та загрози терористичних актів зі застосуванням вибухових пристроїв.
38. Правила поведінки умовах загрози і скоєння терористичного акту.

Політика викладання навчальної дисципліни

Під час навчальних занять, які відбуваються під час екзаменаційної сесії, здобувачі вищої освіти повинні дотримуватись певних дисциплінарних правил:

- не можна шуміти, відволікатися самому і відволікати інших товаришів від занять розмовами, іграми й іншими справами, що не стосуються заняття;
- якщо здобувачу вищої освіти необхідно вийти з аудиторії, то він повинен попросити дозволу у викладача, піднявши руку;

- здобувач вищої освіти має право ставити питання викладачу, якщо не зрозумів матеріал під час пояснення;
- здобувач вищої освіти має право в коректній формі обстоювати свій погляд і свої переконання при обговоренні різних спірних і неоднозначних питань;
- тактовною поведінкою створювати сприятливу дієву атмосферу;
- бути уважним, стриманим, зрівноваженим. При бажанні відповісти на поставлене питання слід підняти руку та дочекатися дозволу викладача. Не перебивати викладача, відповідь здобувача вищої освіти, не заважати підказками;
- забороняється користуватися мобільним зв'язком.

Навчальний процес в університеті здійснюється у таких формах: навчальні заняття, виконання індивідуальних завдань, самостійна робота здобувачів вищої освіти, контрольні заходи. Навчальні заняття відбуваються у формі лекцій, практичних занять і самостійної роботи.

Лекція – основний вид навчальних занять, призначених для засвоєння здобувачами вищої освіти теоретичного матеріалу. Тематика лекцій

Практичне заняття – вид навчального заняття, на якому здобувачі вищої освіти під керівництвом викладача шляхом виконання певних відповідно сформульованих завдань закріплюють теоретичні положення навчальної дисципліни і набувають умінь та навичок їх практичного застосування.

Самостійна робота є основним засобом засвоєння здобувачем вищої освіти заочної (дистанційної) форми навчання навчального матеріалу. Вона може виконуватися в домашніх умовах та гуртожитках, у бібліотеці, навчальних і наукових кабінетах, лабораторіях, комп'ютерних класах. Навчальний матеріал, передбачений для засвоєння здобувачем вищої освіти у процесі самостійної роботи над дисципліною, виноситься на підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався при проведенні навчальних занять. Відповідальність за виконання навчального плану повністю покладається на здобувача вищої освіти.

Оцінювання досягнень здобувачів вищої освіти відбувається на контрольних заходах. До контрольних заходів належать: поточний, та підсумковий контроль. Здобувач освіти зобов'язаний виконувати завдання навчальної дисципліни, які визначені викладачем в терміни, встановлені робочою програмою навчальної дисципліни.

Поточний контроль – оцінювання засвоєння здобувачем вищої освіти навчального матеріалу під час проведення аудиторного навчального заняття проводиться під час екзаменаційної сесії. Форма проведення поточного контролю під час навчальних занять, рішення про термін, порядок та форму передачі незадовільних оцінок відображаються в робочій програмі навчальної дисципліни і затверджуються на засіданні кафедри. Результати поточного контролю враховуються при виставленні підсумкової оцінки.

За умов пропуску занять здобувачем вищої освіти, несвоєчасного виконання ним контрольної роботи, викладачем встановлюються терміни відпрацювання пропусків занять, повторної здачі контрольної роботи, терміни

ліквідації інших заборгованостей та відсоток зниження оцінки.

Підсумковий контроль проводиться у формі заліку за результатами накопичення балів за поточний контроль і додатково за відповіді на теоретичні питання, які винесені для підготовки до диференційованого заліку або в системі OPEN-Test2. Результати підсумкового контролю доводяться до відома студентів викладачем.

Повторне складання заліку з дисципліни «Культура безпеки» допускається не більше двох разів. Після цього кафедральна комісія дає оцінку можливості та доцільності продовження навчання студента.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти під час виконання самостійної або індивідуальної роботи передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Порушенням академічної доброчесності з боку здобувачів вищої освіти є:

- списування – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації (шпаргалки, мікронавушники, пристрої мобільного зв'язку, планшети тощо), крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Література

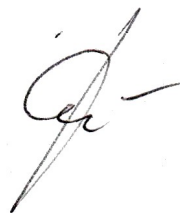
1. Артем'єв С.Р., Малько О.Д. Шароватова О.П. Культура безпеки: навчальний посібник, Част. 1. Харків, НУЦЗ України, 2020, 172 с.
URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/11323>
2. Малько О.Д. Про деякі аспекти виховання у студентів культури безпеки / О. Д. Малько // Навчальний процес: проблеми теорії та практики : тези доп. та повідомл. учасн. III конф. школи пед. майстерності Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. - Х. : Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого, 2009. - С. 98-100. URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/7920>.
3. Особливості системи „Безпека життєдіяльності людини” як об'єкта управління / А. М. Полежаєв, Є. В. Карманний, О. Д. Малько // Системи обробки інформації. — 2012. — № 3. — С. 245-247. URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/6781>.
4. Малько О.Д., Шароватова О.П. Застосування інтерактивних методів навчання при вивченні дисципліни «Культура безпеки». Матеріали XX міжвузовської конференції «Експертні оцінки учебного процесса». Харьков, Народная украинская Академия - 2018. С.66-69. URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/7829>
5. Малько О.Д., Шароватова О.П., Цимбал Б.М. Запровадження сучасних технологій навчання в процес викладання безпекознавчих дисциплін. Сучасні

- педагогічні технології в освіті : зб. наук.-метод. С57 праць / за ред. Р.П. Мигуценка, Ю.І. Панфілова. – Харків : НТУ «ХП», 2018. – 174 с. URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/7405>
6. Безпека життєдіяльності: навч. посіб. / С. О. Ковжога, О. Д. Малько, А. М. Полежаєв ; Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. - Х. : Право, 2010. - 224 с. URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/8120>.
7. Малько О.Д. Про деякі аспекти виховання у студентів культури безпеки / О. Д. Малько // Навчальний процес: проблеми теорії та практики : тези доп. та повідомл. учасн. III конф. школи пед. майстерності Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. - Х. : Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого, 2009. - С. 98-100. URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/7920>
8. Навчально-методичний посібник з навчальної дисципліни "Безпека життєдіяльності" Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Я. Мудрого". / уклад. О. Д. Малько, В.А. Молодцов, А.Ф. Лазутський - Х. : Право, 2012. - 86 с. URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/7924>.
9. Желібо Є.П. Безпека життєдіяльності: Навч. посіб. / Желібо Є.П., Заверуха Н.М., Зацарний В.В.; за ред. Є.П. Желібо — [6-те вид.]. — К.: Каравела, 2008. — 344 с.
10. Лапін В.М. Безпека життєдіяльності людини: Навч. посіб. / Лапін Віктор Миколайович /— [6-те вид.], перероб. і доп. — К.: Знання, 2007. — 332

Інформаційні ресурси

1. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4004-12#Text>
2. Освітньо-професійна програма за спеціальністю 242 «Туризм», галузі знань 24 «Сфера обслуговування»
3. Міністерство екології та природних ресурсів України. URL: <https://menr.gov.ua>.
4. Державна служба України з надзвичайних ситуацій. URL: <http://www.dsns.gov.ua>.
5. Рада національної безпеки і оборони України. URL: Міністерство охорони здоров'я України. - Режим доступу: URL: <http://www.moz.gov.ua>.
6. Гендерний інформаційно-аналітичний центр. URL: <http://krona.org.ua/story.html>.

Розробник:
старший викладач кафедри охорони праці
та техногенно-екологічної безпеки,
кандидат військових наук, доцент

Олександр МАЛЬКО